

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ ТА
БІОТЕХНОЛОГІЙ ІМЕНІ С.З. ГЖИЦЬКОГО

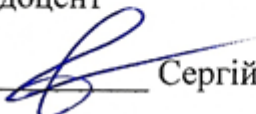
Факультет будівництва та архітектури
Кафедра соціальної сфери та культурної спадщини

ЗАТВЕРДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми G4
«Енерговиробництво» першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти

К.Т.Н., доцент

_____ Сергій КОРОБКА

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОКЗ 8 Філософія

(код і назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань G «Інженерія, виробництво та будівництво»
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність G 4 «Енерговиробництво»
(код і назва спеціальності)

спеціалізація G 4.03 «Відновлювані джерела енергії та гідроенергетика»
(код і назва спеціальності)

освітня програма «Відновлювані джерела енергії та гідроенергетика»

вид дисципліни обов'язкова
(обов'язкова / за вибором)

ВИКЛАДАЧ **Дуцяк Ігор Зенонович**

Посада: професор кафедри соціальної сфери та культурної спадщини Львівського національного університету природокористування.

Науковий ступінь: д. філос. н.,

Звання: професор.

Викладач з 25-річним педагогічним досвідом, автор та співавтор близько 100 наукових публікацій, навчальних і навчально-методичних видань.

2025–2026 навчальний рік

Опис дисципліни

Предметом курсу є знання про буття, тобто про найзагальніші ознаки всього, що існує. Студенти ознайомлюються з головними дофілософськими та сформованими в межах філософії концепціями до розуміння суті, структури, властивостей та законів зміни буття, а також з аргументацією "за" і "проти" тієї чи іншої концепції. Ознайомлюючись з категоріальною структурою буття, студенти опановують знання щодо формування виознак найзагальніших понять та щодо систематизації категорій у вигляді філософської онтології. Опановуючи філософію здобувачі формують особисту, адекватну до дійсності основу з найзагальніших знань, потрібну для систематизування фахових знань у будь-якій галузі, а також для розбудови світогляду, ґрунтованого на науковій картині світу..

Завдання навчальної дисципліни:

- опанування поняттєвого апарату для аналізу проблеми суті буття;
- формування здатності аналізувати типові концепції суті буття; опанування аргументації, якою обґрунтовують та спростовують типові концепції буття;
- опанування знань щодо головних властивостей буття, іменованих філософськими категоріями;
- здобуття теоретичних знань щодо способів систематизування знань та опанування проблематики щодо систематизування філософських категорій у формі онтології;
- здобуття теоретичних знань щодо виозначення найзагальніших понять (філософських категорій) та формування навичок їх виозначення;
- опанування проблематики загальних законів буття.

Пререквізити: для успішного опанування курсу «Філософія» достатньо володіти знаннями з загальноосвітніх дисциплін середньої школи.

Постреквізити: вивчення «Філософії» створює підґрунтя для опанування знань з усіх напрямів, оскільки містить знання про найзагальніші властивості та закони, під які підпорядковують знання в усіх інших менш загальних галузях знань. Водночас знання щодо побудови філософської онтології корисне у разі створення онтологій вузьких предметних областей, призначених (онтологій) для контекстного пошуку інформації. Зважаючи на це, згадані знання можуть бути корисні під час вивчення окремих розділів дисциплін «Вебтехнології», «Основи штучного інтелекту» та «Інтелектуальний аналіз даних».

Результати навчання: Унаслідок вивчення філософії здобувачі набувають знання про найзагальніші властивості й закони зміни буття. Ці знання є попередніми знаннями в будь-якій сфері, в якій конкретні знання поки що відсутні. Крім того, філософське знання, як найзагальніше, є основою для систематизації знань в кожній галузі чи ділянці знань. Зважаючи на це, здобувач, який належним чином опанував філософію, отримує інструментарій для систематизування знань в своїй спеціальності. Водночас найзагальніше знання про все, що існує, тобто про буття, є основою світогляду. Тому одним з результатів є формування світогляду, адекватного до дійсності. Одним з важливих наслідків ознайомлення з різними поясненнями суті буття, аргументаціями, вживаними для обґрунтування цих концепцій, у здобувачів формується критичне мислення, здатність брати на себе відповідальність за свій світогляд, за картину світу, прийману здобувачем як істинну. Важливим результатом вивчення філософії є формування наукової картини світу.

Структура курсу

	ТЕМИ ТА ЗМІСТ ЛЕКЦІЙ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	ТЕМИ СЕМІНАРІВ
1	Тема лекції: Вступ до дисципліни План лекції 1. Предмет філософії 2. Головні поняття: буття, субстанція, природа, позаприродні об'єкти, ідеї, метафізика, діалектика, відбиття	Тема семінару: Вступ до дисципліни Джерела: Виознаки головних понять для аналізу суті буття, які містяться в філософських працях План семінару: 1. Порівняльний аналіз виознак предмета філософії. 2. Порівняльний аналіз виознак головних понять для аналізу суті буття, які містяться в філософських працях
2	Тема лекції: Головні концепції щодо суті буття План лекції 1. Модель суб'єктивної картини буття 2. Субстанції в суб'єктивних картинах буття 3. Типологія концепцій буття згідно з суб'єктивними його картинами	Тема семінару: Головні концепції щодо суті буття: Джерела: Виознаки концепцій буття: монізм, дуалізм, плюралізм, матеріалізм, ідеалізм, пантеїзм. План семінару: Порівняльний аналіз виознак філософських концепцій.
3	Тема лекції: Дофілософські погляди на буття: дхармічні релігії План лекції 1. Погляди на буття в добу міфів 2. Погляди на буття згідно з дхармічними релігіями 3. Дофілософські погляди на буття в Китаї	Тема семінару: Дофілософські погляди на буття: дхармічні релігії Джерела: Свнґаве В. А. Аспекти джайнізму План семінару: 1. Аналіз першоджерел 2. Аналіз аргументів і контраргументів
4	Тема лекції: Дофілософські погляди на буття: авраамічні релігії План лекції 1. Погляди на буття в юдаїзмі 2. Погляди на буття в християнстві 3. Погляди на буття в ісламі	Тема семінару: Дофілософські погляди на буття: авраамічні релігії Джерела: 1. Старий Заповіт. Книга Буття. 2. Коран. План семінару: 1. Аналіз першоджерел 2. Аналіз аргументів і контраргументів
5	Тема лекції: Філософські концепції буття Концепції буття як множини несумісних субстанцій: Ідеалізм. Об'єктивний ідеалізм План лекції 1. Становлення концепції об'єктивного ідеалізму. 2. Варіанти концепції 3. Аргументи «за» і «проти»	Тема семінару: Філософські концепції буття. Концепції буття як множини несумісних субстанцій: Ідеалізм Джерела: Фрагменти праць Платона, Плотіна, Аврелія Августина, Гегеля План семінару: 1. Аналіз першоджерел 2. Аналіз аргументів і контраргументів

6	Тема лекції: Філософські концепції буття. Суб'єктивний ідеалізм План лекції 1. Становлення концепції суб'єктивного ідеалізму. 2. Варіанти концепції 3. Аргументи «за» і «проти»	Тема семінару: Філософські концепції буття. Суб'єктивний ідеалізм Джерела: Г'юм Д. Трактат про людську природу. План семінару: 1. Аналіз першоджерел 2. Аналіз аргументів і контраргументів
7	Тема лекції: Філософські концепції буття. Матеріалізм: становлення і розвиток План лекції 1. Становлення концепції матеріалізму. 2. Розвиток концепції матеріалізму	Тема семінару: Філософські концепції буття. Матеріалізм: становлення і розвиток Джерела: Тіт Лукрецій Кар. Про природу речей. План семінару: 1. Аналіз першоджерел 2. Аналіз аргументів і контраргументів
8	Тема лекції: Філософські концепції буття. Матеріалізм як основа ідеології План лекції 1. Фальсифікації матеріалізму в країнах соціалістичного тоталітаризму 2. Аргументи «за» і «проти»	Тема семінару: Філософські концепції буття. Матеріалізм як основа ідеології Джерела: 1. Богданов А. Короткий виклад політичної економії. 2. Балей П. Обезвласнене суспільство. План семінару: 1. Аналіз першоджерел 2. Аналіз аргументів і контраргументів
9	Тема самостійної роботи: Філософські концепції буття: дуалізм Зміст самостійної роботи: 1. Становлення концепції дуалізму 2. Варіанти концепції 3. Аргументи «за» і «проти»	Тема семінару: Філософські концепції буття: дуалізм Джерела: Декарт Р. Міркування про метод. План семінару: 1. Аналіз першоджерел 2. Аналіз аргументів і контраргументів
10	Тема самостійної роботи: Концепції буття як множини субстанцій принаймні частина з яких є сумісна: пантеїзм Зміст самостійної роботи: 1. Становлення концепції пантеїзму. 2. Варіанти концепції 3. Аргументи «за» і «проти»	Тема семінару: Концепції буття як множини субстанцій принаймні частина з яких є сумісна: пантеїзм Джерела: 1. Нечуй-Левицький І. Світогляд українського народу. 2. Спіноза Б. Етика. План семінару: 1. Аналіз першоджерел 2. Аналіз аргументів і контраргументів
11	Тема самостійної роботи: Теорія філософських категорій. Перелік та виознаки категорій Зміст самостійної роботи: 1. Проблема переліку філософських категорій 2. Методичні аспекти формулювання виознак 3. Виозначення філософських категорій	Тема семінару: Теорія філософських категорій. Перелік та виознаки категорій Джерела: Виознаки філософських категорій із праць філософів. План семінару: Порівняльний аналіз виознак філософських категорій

12	Тема самостійної роботи: Теорія філософських категорій. Проблема систематизації категорій Зміст самостійної роботи: 1. Історія проблеми систематизації філософських категорій. 2. Методичні аспекти систематизації 3. Систематизація категорій	Тема семінару: Теорія філософських категорій. Проблема систематизації категорій Джерела: Фрагменти текстів праць філософів з описом онтологічних систем. План семінару: 1. Аналіз першоджерел 2. Аналіз аргументів і контраргументів
13	Тема самостійної роботи: Історія діалектики Зміст самостійної роботи: 1. Становлення діалектики 2. Розвиток діалектики	Тема семінару: Історія діалектики Джерела: 1. Фрагменти діалогів Сократа (за Ксенофонтом). 2 Фрагменти праць Гегеля Г., Лисого В. План семінару: 1. Аналіз першоджерел 2. Аналіз аргументів і контраргументів
14	Тема самостійної роботи: Теорія діалектики Зміст самостійної роботи: 1. Закони діалектики 2. Прояви діалектики у різних сферах дійсності 3. Аргументи «за» і «проти»	Тема семінару: Теорія діалектики Джерела: Фрагменти праць Гегеля Г., Лисого В. План семінару: 1. Аналіз першоджерел 2. Аналіз аргументів і контраргументів
15	Тема самостійної роботи: Історія вчень про буття Зміст самостійної роботи: 1. Античність 2. Середні віки 3. Відродження 4. Новий час 5. XIX–XX ст.	Тема семінару: Історія вчень про буття Джерела: 1. Філософія як історія філософії / За ред. Ярошовця В. 2. Демчук П. Розклад сучасної буржуазної філософії. План семінару: 1. Аналіз першоджерел 2. Аналіз аргументів і контраргументів
16	Тема самостійної роботи: Детермінування філософією фахових знань і світогляду Зміст самостійної роботи: 1. Детермінування філософією фахової діяльності 2. Детермінування філософією особистої діяльності людини	Тема семінару: Детермінування філософією фахових знань і світогляду Джерела: Фрагменти текстів із праць філософів, зокрема: 1. Св. Василій В. Моральні основи. 2. Левинський В. Етика і соціалізм. 3. Мірчук І. Етика а політика План семінару: 1. Аналіз першоджерел 2. Аналіз аргументів і контраргументів

Плановане набуття здобувачами компетентностей та програмних результатів навчання

Загальні компетентності	• Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. (ЗК2). • Здатність бути критичним і самокритичним. (ЗК10). • Навички міжособистісної взаємодії. (ЗК12). • Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. (ЗК13). • Знання екологічних, нормативно-правових і соціальних аспектів використання відновлюваних джерел енергії. (ЗК16).
Програмні результати навчання	• Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу (ПРН1). • Відновлювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній та енергетичній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя (ПРН2). • Застосовувати ефективні методи для комунікації з інженерним співтовариством і суспільством загалом (ПРН3). • Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення (ПРН7). • Демонструвати здатність діяти соціально відповідально на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей (ПРН8).

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання: У разі виконання на семінарських заняттях індивідуальних завдань, роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань під час заняття.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із ведучим викладачем курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується на основі сумування результатів поточного контролю (максимум 50 балів) і підсумкового контролю (максимум 50 балів). Максимальна поточна оцінка – 50 балів, складена з оцінок двох модулів (кожен по 25 балів). Максимальна

оцінка на кожному семінарі (крім останнього) становить 3 бали, максимальна оцінка на останньому семінарі модуля – 4 бали.

До Силабусу також готуються матеріали навчально-методичного комплексу:

- 1) Навчальний контент (розширений план лекцій);
- 2) Тематика та зміст практичних робіт;
- 3) Тематика та методичні рекомендації до проведення занять;
- 4) Завдання для підсумкової роботи, питання на іспит;
- 5) Електронне навчання у віртуальному навчальному середовищі ЛНУП (<https://moodle.lnup.edu.ua/>).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Бичко І., Табачковський В., Бичко А., Ярошовець В. Філософія: Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 648 с.
2. Надольний І. Філософія: Навчальний посібник. Київ : Кондор, 2011. 455 с.
3. Причепій Є., Черній А., Чекаль Л. Філософія: Підручник. Вид. 3-є, стереотипне. Київ : Академвидав, 2009. 592 с.

Допоміжна

1. Горський В. Історія української філософії: Навчальний посібник. 4-е допов. видання. Київ : Наукова думка, 2001. 375 с.
2. Захара І. Лекції з історії філософії: Навчальний посібник. Львів: Видавництво ЛБА, 1997. 398 с.
3. Захара І. С. Українська філософія : Навчальний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 353 с.
4. Кремень В., Ільїн В. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: Підручник. Київ : Книга, 2005. 528 с.
5. Філософія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [Л. В. Губерський та ін.; за ред. Л. В. Губерського]. Х.: Фоліо, 2013. 509 с.; 2-е вид.: Харків :: Фоліо, 2017. 624 с.
6. Філософія: підручник для студентів вищих навчальних закладів. Керівник авторського колективу Л. Губерський. Вид. 2-е, перероблене і доповнене. Харків: Фоліо, 2018. 621 с.
7. Філософія [Електронний ресурс]: навчальний посібник / Ю.М. Вільчинський, Л.В. Северин-Мрачковська, О.Б. Гаєвська та ін. Київ : КНЕУ, 2019. 368 с.

13. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Бібліотечно-інформаційні ресурси

- Бібліотека ЛНВМБ: м. Дубляни, вул. В.Великого, 1; тел. 22-45-915
- Львівська наукова бібліотека ім. Стефаника НАН України: вул. Стефаника, 2; тел. 74-43-72
- Львівська обласна наукова бібліотека: просп. Шевченка, 13; тел. 74-02-26
- Наукова бібліотека ЛНУ ім. Франка, метод. відділ: вул. Драгоманова, 17; тел. 296-42-41
- Центральна міська бібліотека ім Лесі Українки: вул. Мулярська, 2а; тел. 72-05-81